

Zmaga.

Dr. V. Korun.

Na našem svetu že ne bo stavil mlina! Kaj pa misli! On je iz Kamenč, ne iz Glinj. Ta svet je pa glinski. Tako se je razvnel Slokanov Jožko ter srdito klatil z rokami, ko je tekkel po Vraničevega Jakca.

Ta je, sedeč na pragu, pravkar zajemal mlečne žgance iz sklede, ki jo je stiskal med kolena.

»Jakec! Ali že veš, da si stavi Vrbanov Tonček mlin na našem svetu?« je klical Jožko že oddaleč. »Pojdi, da ga naženeval!«

»Kje si stavi?« je Jakec vprašal in se brisal z rokavom okrog ust, obrojenih z mlekom.

»V Trnavci. Pri tisti jelši, ki ima tri debla. Saj veš! Kjer je toliko rakov.«

»Oho! Tisti svet je glinski!« je Jakec zagrozil, postavivši skledo na prag. Nato se je znova obrisal okrog ust, in ko je prijel za hlačke, da bi z njega ne zdrknile, je skočil pokoncu ter vprašal: »Kdo ti je pa pravil?«

»Vozličeva Lenčka. Ob Trnavci je brala ostrožnice pa ga je videla. — ‚Kaj delaš tukaj?‘ je rekla. ‚Ali se ne bojiš Jožka in Jakca? Ti ne veš, kako sta huda na tebe, ker ju včeraj nisi pustil, da bi se kopala v vašem tolmunu.‘ — ‚Naj bosta! Zakaj sta me pa dražila: Kako pa plavaš, Tonček? Še slabše ko po pasje! Hihih! — tako sta se mi rogala, ko sem pri plavanju dobil vodo v usta in ušesa. Zato sem ju spodil.‘ — ‚Ona bosta pa tebe.‘ — ‚Naj le poizkusita! Potem bosta videla. Saj jaz sem desetkrat močnejši.‘ — Tako se je ustil.«

»O, o! Desetkrat močnejši! Kaj pa! Kaj pa!« je Jakec vzkipel. »Kako je pa on govoril! ‚To je kamenški svet! To je kamenški svet! Glinjani nimate pravice, da bi se tukaj kopali.‘ No in on naj bi si smel staviti mlin na glinskem svetu! Mu že pokaževa! Kaj ne, Jožko?«

»Jaz ga bom tako vrgel,« je Jožko zagrozil, »da se bo zemlja potresla. Veš! Kako se je takrat, ko so podrli tisti stari hrast na našem travniku. Aa! Potem bo pa imel svoj mlin! Ali ne?«

»Kar pojdiva!« je Jakec priganjal. In pogumno sta odkorakala, v svesti si gotove zmage.

Prišla sta do Slokanovega kozolca. Pod njim je bil kup prekel. Tedaj se Jožko spomni: »Kaj pa misliva! Ali naj greva kar goloroka! Vzemiva vsak po eno preklo! — Oj kako bo bežal! Midva pa za njim kakor veter.«

Da bi bila videti groznejša, sta nesla prekli pokoncu. Pa ni lahko šlo. Zlasti je Jakec komaj zmagoval svojo, ki jo je držal samo z eno roko, medtem ko je z drugo lovil hlačke, da mu niso zdrsnile na tla.

»Oberoč jo drži! Kaj se venomer grabiš za hlače?« ga je Jožko karal.

»Ko mi pa kar doli lezejo.«

S preklama v rokah in z zanosom v srcih sta prikorakala do mesta, kjer si je bil Tonček izbral prostor za mlin.

»Hoho! Kaj pa delaš na našem svetu? Kar spravi se! Če ne...!« sta kričala oba hkrati in tolkla s preklama po grmovju.

Tonček se je pa delal, kakor da bi se njune pretnje ne tikale njega. Brezbrižno se je ozrl ter ju zaničljivo pogledal, potem je pa dalje grebel po nasipini ob kraju rečišča. Kopal je rake, da bi napeljal po njih vodo, ki bi gnala 'mlinsko' kolo.

Taka prezirnost ju je razkačila. Z glušečim vriščem sta se spustila po obrežju v rečišče, preteč s preklama nasprotniku.

Zdaj se je tudi ta zganil iz hlinjene ravnodušnosti. Stopil je na sredo potoka, in široko razkoračen, je plal vodo proti njima, da je brizgalo na vse strani. Ona pa, da bi ušla moči, sta se brž splazila nazaj na obrežje. Da se pa nista ugnati: spet in spet sta naskočila. Toda curek vode v obraz in za vrat ju je vsekdar prisilil, da sta se umaknila. Tonček se je pa krohotal in jima strgal košenček.

Naposled so utrujeni posedli; Jakec in Jožko na trato, Tonček pa na nasipino. Nekaj časa so se samo pisano gledali. Nato so se pa začeli obkladati s priimki. Zabavljice: Tonček počen lonček! Jožek švedrav možek! Jaka glinska spaka! so kar križem letele, a k odločitvi niso ni malo pripomogle. Vse je kazalo, da bojnega meteža še ne bo kmalu konec, in bi ga gotovo tudi ne bilo, ko bi Tončkova mama ne bila tisti dan pekla špehovke.

Bilo je pa takole.

Ves vase zatopljen, da bi si izmislil kako novo zabavljico, je Jožko sede oklep kolena z rokami ter se leno zibal na desno in levo; le semtertja je privzdignil oči, da bi videl, kaj počenja nasprotnik. Kar zakliče: »Tonček! Tamle gredo pa tvoja mama.«

Tonček pa sprva ni verjel; menil je, da se skriva za tem kaka vojna zvijača. Ozrl se je šele, ko je Jožko dostavil: »Žanjicam nesejo malo južino.«

In res, po potu, nedaleč od tam, je šla njegova mama; na glavi je nesla veliko okroglo košaro, pokrito z belim prtom. To je zbudilo

njegovo pozornost; kajti spomnil se je, da je zjutraj mesila testo za špehovko.

Napeto je sedaj sledil dogodkom na njivi: kako so ob njenem prihodu žanjice odlagale srpe in v krogu sedale na strnišče; kako je v njihovo sredo postavila košaro, iz katere se je, ko je prtič odgrnila, prikazala kakor rešeto velika, rumena potica; in glej! vsaka si je je odrezala debel kos in ga nesla k ustom.

Ob tem pogledu mu je kar zadišalo po špehovki. Neznansko se mu je je zljubilo. Hkrati ga je pa zaskrbelo: »Ali naj za mene nič ne ostane!«

Jožko je bil pa predober dušeslovec, da bi ne bil izrabil njegove zdvojenosti. »No Tonček, ali se vdaš?« mu je zaklical.

Ta pa ujedljivo: »Le imejta svoj zanič mlin! Špehovka je stokrat boljša.« Nato je pa skočil iz rečišča ter stekel k žanjicam na njivo. —

Jožkova in Jakčeva zmaga je bila sicer popolna; ni pa bilo popolno njuno veselje nad njo. Kalila ga je zavist do Tončka. »On ima špehovko, midva pa ne!« ju je grizlo. Pa tudi v očeh malih Glinjanov in Kamenčanov nista z njo kdovekaj pridobila. »Saj nista zmagala Jožko in Jakec!« so govorili. »Zmagala je — Vrbanova špehovka.«

Jugoslavija in njene sosede.

Dr. Roman Savnik.

7. Italija.

Naša največja soseda je Italija. Z njo nas večinoma spaja vodovje Jadranskega morja, dočim je italijansko-jugoslovenska kopna meja sorazmerno kratka. Ta drži od Sušaka preko naših kraških pečin in Julijskih Alp na Karavanke. Italija ima izredno ugodne prirodne meje. Na severu jo deli od ostale Evrope mogočen gorski venec Alp, dočim jo povsod drugod obliva morje.

Pokrajinski značaj države je prav mnogovrsten. V severni Italiji se razprostira veliko nižavje, nekdaš zaliv Jadranskega morja, ki so ga reke sčasoma zasule s svojimi naplavami. Še danes postaja nižina vedno večja. Jadransko primorje zasipa najdaljša italijanska reka Pad, ki nosi s seboj mnogo peska in blata. Kalna in opasna je ta reka, prav taki so tudi njeni alpski pritoki, zato je primorano ondoto prebivalstvo biti vedno budno na straži. Leta in leta čistijo strugo s stroji ter utrjujejo in dvigajo obrežne nasipe, da jim voda ne odnese domačega krova; kajti vedno višje teče Pad stisnjen med nasipe, marsikje leži njegova gladina v višini zvonika sosednje cerkve. V premnogih prekopih so izpeljali vodo po vsej nižini in ker vlada povsod dokaj ugodno podnebje, je severna Italija rodovitna poljana, na kateri se v nedogled razprostirajo koruzna, rižna in pšenična polja, ki jih mestoma prekinjajo le gaji pritlikavega drevja, zlasti dehtečih oleandrov in akacij, ter vinske gorice.

V ostalem zavzema Italija Apeninski polotok, po katerem se vije Apeninsko gorovje. Čeprav se dviga mestoma do višine Triglava, vendar ga ne krijejo nikjer snežišča in ledeniki. Pusto in skalovito je to gorovje, kajti žareče sonce ne dovoljuje rasti zelenju. S pobočij hite krajše reke, noseč s seboj pesek in kamenje, liki hudourniki, ki poleti skoro povsem usahnejo.